

Milko Bizjak*

Janez Frančišek Janeček in celjska baročna orglarska delavnica

Uvod

Doba baroka je tudi na Slovenskem pustila močan pečat na področju umetnosti. Arhitektura, slikarstvo, kiparstvo in glasba so se prepletali in se medsebojno dopolnjevali. Naše dežele niso prav nič zaostajale za evropskim prostorom, kulturni vplivi so prihajali iz vseh strani, najbolj od zahoda iz Italije in severa iz nemških dežel in Češke. Arhitekti so postavljali prekrasne dvorce po naročilu plemstva, razkošne meščanske hiše, baročne cerkve so rastle kot gobe po dežju. Slikarji so zgradbe freskiral in jih opremljali s slikami, podobarji s kipi, glasbeniki so polepšali cerkvene obrede z glasbo. Tudi plemstvo je naročalo glasbena dela in prirejalo koncerte. Za plemiči niso zaostajali niti meščani, ki so v večjih mestih postavljali gledališča in bili deležni uprizoritve oper ansamblov, ki so iz Italije potovali na Dunaj, vmes pa gostovali tudi v Ljubljani. Cerkevna glasba se je razvila do take mere, da so pomembnejše cerkve zaposlile poleg organista tudi pevce in razne instrumentaliste. Pomemben del cerkvene opreme so postale orgle. Te so bile v zgodnjem baroku postavljene le po glavnih cerkvah, kasneje pa so postale nepogrešljiv del opreme tudi manjših podružničnih cerkva. Že v sredini 17. stoletja se pojavi v Ljubljani orglarski mojster Tomaž Krek, ob koncu 17. stoletja pa še Janez Faller. Tržno nišo in velik prazen prostor na Štajerskem je izkoristil orglar Janez Frančišek Janeček, ki se je leta 1721

preselil s Češke v Celje in tu postavil baročno orglarsko delavnico z najdaljšo tradicijo pri nas. Sam je delavnico vodil 56 let. Vzporedno z njegovo delavnico je v Ljubljani delovala orglarska delavnica, kjer so se v 18. stoletju zvrstili orglarji: Janez Mihael Zajc, Marko Goebel, Janez Jurij Eisl in Jožef Alojz Kučera. V Mariboru je v drugi polovici 18. stoletja orglarsko obrt opravljal Simon Otoničer in za njim njegov sin Jožef Otonič. Za kratek čas je orgle v Vipavi izdeloval tudi Franc Ksaver Križman, ki se je kasneje umaknil na območje današnje Avstrije. Vsekakor je Janez Frančišek Janeček prednjačil pred vso ostalo konkurenco tako po številu postavljenih orgel kot tudi po najdaljšem neprekinjenem delovanju. Na območju Slovenije in Hrvaške je postavil okoli 150 orgel in pozitivov, od katerih je še danes ohranjenih nekaj deset prekrasnih instrumentov.

Orglarska obrt v evropskem prostoru v obdobju 18. stoletja

Ta veja obrti je bila zaradi svoje ozke usmeritve v primerjavi z ostalimi relativno redka. Orglarji so zelo težko dobivali naročila. Pri priporočilih in lobiranju so uporabljali vsa mogoča poznanstva, od cerkvenih, plemiških, meščanskih in glasbenih krogov. Borbe za preboj na trg so šle velikokrat »preko trupel«. Medsebojne diskreditacije med orglarji so bile pogost pojav, posebno še, ko so se vanje vpletli vplivni ljudje iz visokih družbenih krogov. Realizirano naročilo za poprečno velike orgle je pomenilo dober zaslužek, ki bi ga danes lahko primerjali s ceno boljšega stanovanja ali celo

* Milko Bizjak, diplomirani glasbenik – organist, Srednji Glodol 3, 8216 Mirna Peč. E-mail: edition.bizjak@siol.net

hiše. Ko se je nek trg zaprl, so bili orglarji primorani iskati nove rešitve. Veliko se jih je selilo tudi zelo daleč, da so našli novo tržno nišo. Mnogi izdelovalci orgel so se poleg popravil in servisiranja starih orgel usmerili tudi v izdelavo drugih inštrumentov s tipkami. Klavikordi (nekateri opremljeni tudi s pedalno klaviaturo) in čembali so bili pogosti inštrumenti, ki so jih organisti uporabljali za vajo. Na orglah si takrat vaj brez plačanega mehača, ki je poganjal meh, ni mogel privoščiti skoraj nihče, saj takrat ni bilo elektromotorjev za pogon mehovja kot danes. Čembali, ki so bili dražji od klavikordov, so bili v uporabi predvsem na dvorih, kjer so bili nepogrešljiv inštrument v komornih, predvsem godalnih ansamblih. Obenem so se uveljavili tudi kot solistični inštrument, na katerega so ob mentorstvu zasebnih učiteljev igrale tako plemkinje kot plemiči v obdobju pridobivanja svoje vsesplošne izobrazbe. Sloviti nemški orglar Gottfried Silberman (1683–1753) je že okoli leta 1733 začel snovati prvi fortepiano, klavir s klavinci, ki je omogočal izvajanje v smislu dinamike glasno – tiho, kar pri čembalu zaradi sistema mehanike s peresci, ni bilo možno.¹ Dinamično niansiranje je omogočal sicer klavikord, vendar je bil ta izredno tih in primeren zgolj za vajo, ne pa za koncertiranje. Tudi pri nas sta se ohranila dva klavikorda, ki sta ljubljanskim uršulinkam služila kot inštrumenta za vajo in pouk in sta danes v *Narodnem muzeju* v Ljubljani. Izdelal ju je ljubljanski orglar Janez Jurij Eisl (ok. 1708–1780), ki se je nanju podpisal kot »instrument und orgl macher«. V delavnici orglarja

Portret orglarja Johanna Andreasa Steina pri uglaševanju orgel
(Arhiv avtorja)

Johanna Andreasa Silbermana (1712–1783)² se je s fortepianom seznanil tudi izdelovalec orgel Johann Andreas Stein (1728–1792),³ ki se je leta 1750 naselil v Augsburgu, kjer je v eni izmed cerkva⁴ postavil velike orgle in kasneje tam deloval tudi kot organist. Tudi Stein je ugotovil, da z orglami ne bo več dobička in se je preusmeril v izdelovanje strunskih inštrumentov s tipkami. Eksperimentiral je s kombinacijo čembala na enem manualu in fortepiana na drugem manualu, ter celo s kombinacijo čembala

¹ Johann Sebastian Bach je bil Silbermanov prijatelj, kolavdiral je veliko njegovih orgel, preiskusil pa je tudi prvi model Silbermanovega fortepiana. Vendar z zvokom ni bil zadovoljen, saj je bil inštrument v višji legi pretih. Zaradi tega sta prišla z mojstrom za nekaj časa celo navzkriž. Silberman je kasneje to pomanjkljivost odpravil in nov inštrument je navdušil tudi Bacha, ko ga je preiskusil na dvoru pruskega kralja. Silbermana je priporočil in tedaj je kralj naročil pri izdelovalcu kar 15 fortepianov za двореc v Postdamu. Quiooka, ki je sestavljal Bachovo biografijo je leta 1802 napisal, da so bili ti inštrumenti takrat po sobanah dvorca zapuščeni v slabem stanju.

² Johann Andreas Silberman je bil nečak Gottfrieda Silbermana.

³ Ohranjen je baročni portret J. A. Steina, ki ga prikazuje kot orglarja pri uglaševanju orgel z uglaševalnim rogom (stimulhorn) v roki. Originalno platno, ki je bilo fotografirano pred drugo svetovno vojno v črno beli tehniki, je uničeno, ohranili pa sta se dve stari oljni kopiji. Eno hrani Muzej Leopolda Mozarta v Augsburgu, drugo pa avtor tega članka.

⁴ Velike Steinove orgle narejene med 1755–1757 v Barfusserkirche v Augsburgu so bile prava atrakcija. Nanje sta večkrat zaigrala tudi Wolfgang Amadeus Mozart in Ludvig van Beethoven. Uničene so bile v bombardiranju leta 1944 v drugi svetovni vojni.

na enem manualu in enim orgelskih registrom na drugem manualu. Ker se to ni izšlo, se je lotil izpopolnjevanja fortepiana. Silbermanovo mehaniko fortepiana je izpopolnil do potankosti in postal oče takoimenovane dunajske klavirske mehanike.⁵ Klavirje Steinove delavnice so uporabljali Joseph Haydn, Wolfgang Amadeus Mozart in Ludvig van Beethoven. Očeta slavnega Amadeusa, Leopolda Mozarta, je na potovanjih vedno spremljal Steinov klavikord. Posredno iz Steinove umetnosti izdelovanja fortepianov je to znanje prevzel tudi orglar iz Kamnika Peter Rumpel (1787–1861), ki se je izdelovanja orgel in fortepianov naučil nekje na Zgornjem Avstrijskem. V graščini pri Moravčah je ohranjen prekrasen fortepiano z Rumpolovim podpisom iz leta 1820.⁶ Prve njegove znane orgle najdemo leta 1826 na Limbarski Gori pri Moravčah. Rumpel je kasneje, kolikor je znano, izdeloval samo še orgle in postavil zajetno število tovrstnih inštrumentov na Kranjskem in na sosednjem Hrvaškem. Baročne orgle so se namreč začele v 19. stoletju umikati novim neoklasicističnim in romantičnim in nastopila je priložnost za velik zaslužek. Celjska baročna orglarska delavnica pod vodstvom Janeza Frančiška Janečka je zrasla ob pravem času v pravem prostoru. V samem začetku se je ob prihodu v Celje Janeček posvetil popravilom starih orgel, naredil več manjših inštrumentov, potem pa so se mu s postavitvijo velikih orgle v ljubljanski stolnici leta 1733 odprla vrata na Kranjskem, Štajerskem in Hrvaškem. Ni znano, da bi tudi Janeček izdeloval strunske inštrumente s tipkami, saj je imel kot kaže, naročil za majhne orgle – pozitive s 4 do 5 registri dovolj. Proizvodnja le teh je tekla kot po tekočem traku in z njimi je opremljal manjše podružnične cerkve. Nobena naša orglarska baročna delavnica ni izdelala tolikšnega števila majhnih orgel kot Janečkova. Vmes je bilo prvih 35 let delovanja vedno dovolj tudi naročil za velike orgle. Ohišja Janečkovih inštrumentov so izredno bogato okrašena. Sodeloval je z odličnimi podobarji, kiparji in slikarji, tako da so njegove orgle in pozitivi tudi prava paša za oči.

Orglarska dinastija Janeček

Rodbina Janeček izvira iz Češke⁷ Grajskemu kovaču v mestecu Poděbrady, Janu Janečku in njegovi ženi Katarini se je leta 1673 rodil Venceslav kot eden izmed dvojčkov. Venceslav Janeček je postal jermenar in se je 12. 9. 1696 poročil s 23-letno Terezo, starejšo sestro znanega češkega orglarja Jiří Vojtěch Dvorský-ja. V tem zakonu so se rodili štirje otroci: Melhior (1699), Martin (1700), Ana (1792) in Matija Jožef (1704), od katerih je postal orglar Martin Janeček. Martinov dedek kovač Jan se je po smrti prve žene, ki je umrla 30. 7. 1691, že 12. 2. 1692 v drugo poročil z Elizabeto. V tem zakonu so se rodili štirje otroci: Jan (1693), Rosina (1695), Jan (1697) in Venceslav (1698). Prvorojeni sin Jan je očitno umrl, zato je po njemu dobil ime drugi Jan, krščen 8. 12. 1697. Slednji glede vseh sklepov, ki sledijo v nadaljevanju, ustreza celjskemu orglarju Janezu Frančišku Janečku. Po Janovem rojstvu leta 1697 je oče Jan prenehal opravljati službo dvornega kovača in se je iz mesteca Poděbrady preselil v bližnjo majhno vasico Kanin. Tam se je zakonce ma rodil še že prej omenjeni sin Venceslav. Stari kovač Jan je umrl 23. 1. 1715. Ko se Janez Frančišek Janeček pojavi v Celju leta 1721 kot že izučen orglar, je v navedbi v maticah omenjeno, da je bil njegov oče Venceslav že pokojni.⁸ Vendar rojstnega lista Janeček v Celju nikoli ni predložil in sta zanj ob pridobitvi meščanskih pravic garantirala dva ugledna meščana. Moja domneva je, da je bil Janez Frančišek Janeček posvojen takoj po rojstvu s strani starejšega polbrata Venceslava, ki takrat še ni imel nobenega otroka, saj je kovač Jan takrat izgubil službo na gradu in se iz mesteca Poděbrady odselil. Janez Frančišek je najverjetneje odraščal pri starejšem polbratu Venceslavu ter ga smatral kot očeta in to navedbo tudi podal ob vpisu v celjskih matičnih knjigah. Tako si lahko tudi razlagamo dejstvo, da je Venceslav oba bodoča orglarja, Janeza Frančiška in Martina, dal v uk svojemu svaku orglarju Jiří Vojtěch Dvorský-ju.

⁵ Njegova hči Nannette Stein (1761–1833) kasneje poročena Streicher in njen brat Matthäus Stein (1776–1842) sta po očetovi smrti na Dunaju odprla delavnico, kjer sta izdelovala fortepiane.

⁶ Osebni ogled avtorja tega prispevka v 80-tih letih 20. stoletja. Lastoročni Rumplov podpis s svinčnikom se nahaja v notranjosti inštrumenta.

⁷ Matični podatki o rodbini Janeček se nahajajo v Državnem arhivu v Pragi, Poděbrady (Statni oblastni archiv v Praze, Poděbrady). Primerjaj tudi: Zadravec, Nekaj drobtin iz življenja celjskega baročnega orglarja Janeza Frančiška Janečka, str. 19–21).

⁸ Poročne knjige (Sv. Danijel, Celje). Prim. tudi: Bizjak, Celjske orglarske delavnice v obdobju baroka, v: Cerkevni glasbenik, 77 (1984) 40.

Jiří Vojtěch Dvorský (1677 – 1734) je deloval v Pragi. Orglarske obrti sta se pri njem izučila Janez Frančišek Janeček in njegov mlajši polbrat Martin Janeček (11. 11. 1700⁹ – umrl po 1741 neznano kje). Jiří Vojtěch Dvorský je bil pravi Martinov stric, zato je Martin ostal v njegovi delavnici, ki jo je po stričevi smrti tudi nasledil, medtem ko je Janez Frančišek, ki z Dvorsky-m ni bil v sorodu, odšel v širni svet s trebuhom za kruhom. Že kot izučen orglar je prišel v Celje, se poročil v bogato in ugledno meščansko družino in tam odprl svojo orglarsko delavnico. Obe delavnici sta kljub oddaljenosti na nek način očitno sodelovali, kajti med leti 1726–28, 1732–33 in 1740 imamo ohranjene ostanke kar treh večjih orgel, ki imajo identične, povsem netipične konstrukcije orgelskih omar in jih v izročilu orglarske umetnosti Dvorskega drugje ne najdemo. 1726–1728 sta Martin Janeček in Jiří Vojtěch Dvorský postavila velike orgle v stolnici v kraju Ceske Budejovice, ki zelo spominjajo na orgle Janeza Frančiška Janečka izdelane med 1732 in 1733 za stolnico v Ljubljani. Tema dvema inštrumentoma so podobne tudi orgle v cerkvi sv. Katarine v Pragi, ki jih je leta 1740, že po smrti Dvorskega, postavil Martin Janeček.

Janez Frančišek Janeček in Martin Janeček pa nista bila edina orglarja iz te rodbine. Iz drugega zakona med Katarino in Janezom Frančiškom Janečkom je postal orglar tudi Jožef Frančišek Janeček (11. 3. 1765¹⁰ – umrl po letu 1805). Ob smrti očeta Janeza Frančiška Janečka je imel sin Jožef Frančišek komaj trinajst let. Veliko mlajša od svojega pokojnega moža, bi se vdova Katarina lahko v drugič poročila z najboljšim vajencem in prenesla obrt nanj, vendar tega ni storila. Orglarsko delavnico je upravljala sama, Anton Scholz kot najboljši vajenec pa je delo vodil in se celo podpisoval v orgle kot »orglar iz Celja«, prvič že 12. maja 1778.¹¹ Katarina je poskrbela, da se je sin Jožef Frančišek izučil orglarske obrti, ko pa je postal polnoleten, je leta

Fotografija Janečkovih orgel v cerkvi sv. Barbare v Idriji (1767)
(Arhiv avtorja).

1785 prodala delavnico Antonu Scholzu, ki je s tem letom lahko prevzel orglarsko obrt in postal celjski orglar z vsemi meščanskimi pravicami vred. Odprodala je tudi ostale nepremičnine in se s sinom odselila iz Celja,¹² najverjetneje najprej v poljsko mesto Kalisz. Leta 1786 namreč zasledimo Jožefa Janečka »Organifex Calisij« kot orglarja v Varšavi, kjer je omenjeno, da se je preselil iz Celja. Deloval je še vsaj do leta 1805.¹³

V Budimu je deloval tudi orglar Jožef (Jozsef) Janeček, ki je leta 1774 zgradil orgle v cerkvi frančiškanskega samostana v Našicah¹⁴ in leta 1776 v Banatu v mestecu Jimbolia.¹⁵ V Bratislavi je v drugi polovici 18. stoletja deloval orglar Karel Janeček, ki je leta 1781 zgradil orgle v romunskem mestu Arad.¹⁶ Tadvaj Janečka očitno pripadata rodbinski veji po Martinu Janečku.

⁹ Državni arhiv v Pragi, Poděbrady. Prim. tudi Zadravec, Nekaj drobtin.

¹⁰ Krstne knjige (Sv. Danijel, Celje). Prim. tudi: Milko Bizjak, Celjske orglarske delavnice ...

¹¹ Lastnoročni Scholzov podpis v orgelskem pozitivu pri Sv. Andražu nad Polzelo.

¹² Zgodovinski arhiv Celje, Mestni Magistat Celje, Davčni register mesta Celje 1785, št. hiše 44. Prim. tudi Zadravec, Nekaj drobtin.

¹³ Na ta podatek me je prvi opozoril organolog Tomaš Horak, potem pa še leta 2014 ob mojem nastopu na Bachovem orgelskem festivalu organolog in organist Wiktor Lyjak. Prim. tudi: Lexikon norddeutscher Orgelbauer. Band 2: Sachsen und Umgebung. Herausgegeben von Wolfram Hackel und Uwe Pape unter Mitarbeit von Wolfgang J. Brylla, Hermann Fischer und Thomas Horak. Pape Verlag Berlin 2012.

¹⁴ Ladislav Šaban, Orgulje slovenskih graditelja u Hrvatskoj, JAZU. Poseban otisak iz Rada 385 str. 5-84, Zagreb, 1980.

¹⁵ Podatek mi je odstopil organolog Tomaš Horak.

¹⁶ Prav tam.

Janečkova hiša (nekdanja št. 44) v Celju (Arhiv avtorja).

Leta 1801 je neki Jožef Janeček pričel graditi velike 60 registrske orgle v stolnici v Bratislavi,¹⁷ vendar zaenkrat ne moremo ugotoviti, ali gre za budimskega ali varšavskega Jožefa Janečka, ali nemara celo nekega novega potomca iz te rodbine orglarjev.

Janez Frančišek Janeček v Celju

Kako je pot zanesla Janečka iz daljne Prage v Celje, zaenkrat lahko le ugibamo. Mesta, ki so bila v monarhiji dobro organizirana prek cehovskih združenj in uglednih meščanov, so bila predvsem prek trgovanja medsebojno povezana. Po pregovoru: »dober glas gre v deveto vas«, se je očitno nekje v okolici Celja pojavila želja po novih orglah. Na Kranjskem in Štajerskem okoli leta 1720 ni bilo nobene vidne orglarske delavnice. Iz leta 1720 imamo ohranjene orgle v Mekinjah pri Kamniku, čigar izdelovalca še vedno nismo indentificirali. Edini podatek je le, da je orgelsko omaro skupaj z ostalo cerkveno opremo okrasila frančiškanska delavnica iz Ljubljane. Sam inštrument z deljenimi piščalnimi deskami predstavlja popoln tujek v našem prostoru, torej lahko sklepamo, da je bil nabavljen iz uvoza.

Janečka v dokumentih zasledimo v Celju prvič 20. 1. 1721, ko se je v mestni cerkvi sv. Danijela poročil z nekaj let starejšo, vendar premožno Marijo Sartori, hčerko od leta 1706 pokojnega trgovca in

mestnega svetnika Adama.¹⁸ V tem zapisu je Janeček omenjen kot izdelovalec orgel v Celju, torej je verjetno v mestu bival že nekaj časa prej. Zanimivo v tem zapisu je, da je Janeček omenjen kot »zakoniti sin pokojnega gospoda Venceslava iz Češke.«¹⁹ Vendar ta zapis ni bil potrjen na osnovi rojstnega lista, ki ga Janeček niti leto kasneje ob pridobitvi meščanskih pravic²⁰ mestnemu svetu ni predložil, z izgovorom, da bi za to potreboval več tednov. Zato sta zanj leta 1722 garantirala dva ugledna meščana.²¹ V zakonu z Marijo so se rodili trije otroci: Marija Tereza Julijana (15. 2. 1722), Leopold Andrej Ksaverij (16. 9. 1724) in Ignacij Tadej (21. 10. 1731).²²

Julija leta 1721 je Janečku mestno vodstvo napisalo priporočilno pismo za zagrebško nadškofijo, z opombo, da je Janeček v okolici že opravil več orglarskih del.²³ Verjetno je šlo le za popravila obstoječih orgel. Prva dva ohranjena Janečkova inštrumenta imamo iz leta 1725 (Šmihel nad Laškimi in Zagorje pri Pilštanju). Istega leta je zabeleženo tudi popravilo starih orgel v zagrebški stolnici, že leta 1726 pa je za zagrebško stolnico izdelal nove male

¹⁸ Poročne knjige (Sv. Danijel, Celje). Prim. tudi: Bizjak, *Celjske orglarske delavnice*

¹⁹ Prav tam. Prim. tudi: Bizjak, *Celjske orglarske delavnice*.

²⁰ Meščanske pravice je dobil 2. 2. 1722. Prim. tudi: Bizjak, *Celjske orglarske delavnice*

²¹ Zadravec, *Nekaj drobtin*.

²² Datumi veljajo za krste otrok. Krstne knjige (Sv. Danijel, Celje). Prim. tudi: Bizjak, *Celjske orglarske delavnice*.

²³ Zadravec, *Nekaj drobtin*.

¹⁷ Prav tam.

Največje danes ohranjene Janečkove orgle v Olimju (1764) (Arhiv avtorja).

orgle – pozitiv. Na sosednjem Hrvaškem je Janeček užival velik ugled. Izdelal je več manjših pozitivov in orgel po župnijskih in podružničnih cerkvah. Leta 1737 so mu lepoglavski pavlinci zaupali obnovo starih orgel v samostanski cerkvi v Lepoglavi in po njihovem naročilu je leta 1764 postavil tudi največje njegove danes ohranjene orgle v Olimju v tedaj še samostanski cerkvi, ki so jo upravljali lepoglavski pavlinci. Naročilo za velike razkošne nove orgle s 24 registri je dobil leta 1740 za mestno cerkev sv. Marka v Zagrebu, kjer so mošnjiček razvezali bogati meščani in obrtniki. Naročniki torej niso bile samo župnije, samostani in škofije, ampak tudi bogate mestne skupnosti. Podoben primer je bilo tudi naročilo velikih orgel, ki jih je Janeček postavil leta 1767 v cerkvi zaščitnice rudarjev sv. Barbare v bogatem rudarskem mestu v Idriji.²⁴ Pomembno naročilo, ki je Janečku odprlo pot na Kranjskem, je bila izdelava velikih orgel v Ljubljanski stolnici leta 1734. To je bilo tudi prvo največje Janečkovo delo, vendar oblika orgelskih omar namiguje, da je pri snovanju tega inštrumenta sodelovala tudi praška delavnica Jiří Vojtěch Dvorskega in njegov polbrat Martin Janeček. V ohranjeni originalni pogodbi za ljubljanske stolne orgle seveda ni nobene omembe v zvezi s tem in Janez Frančišek Janeček tu nastopa samostojno z svojim izvirnim pečatom s podobo majhnih orgelskih piščali in lastnoročnim podpisom datiranim z mesecem majem 1732.

Janez Frančišek Janeček je med meščani v Celju postopoma pridobival velik ugled. Že ob poroki z Marijo Sartori, katere oče je ob prelomu med 17. in 18. stoletjem spadal v sam vrh mestne elite, je imel dve ugledni poročni priči. To sta bila trikratni mestni sodnik Gašper Kočever in doktor obojnega prava ter celjski vicedomski sekretar in cesarski krvni sodnik Janez Matija Popp. Leta 1727 je Janeček postal mestni odbornik, po letu 1754 mestni svetnik in leta 1759 celo celjski mestni sodnik, kar je bila najvišja funkcija v mestu.²⁵

Janeček se je praviloma podpisoval samo z okrajšano obliko imena kot Janez Janeček. V sapnice orgel je prek 50 let dosledno lepil tiskane etikete s tiskarsko napako »Joannes Franciscus / Genechek,

Burger / und Orgel-Macher / in Zilla. 17.« S črnilom je sproti prek tiska popravljaval tiskarski napaki v priimku Genechek »Ge« z »Ja« in včasih pri navedbi mesta Zilla »a« z »i« oziroma »j«. Na koncu je ob številki 17 dodal še zadnji dve številki letnice izdelave orgel. Tudi v zapiskih mestnega sveta se je podpisoval samo z Janez Janeček. Ta podatek na videz ni pomemben, vendar bo ob koncu te zgodbe še kako ključen dokaz, ki bo dokončno ovrgel razlago, da naj bi v Celju delovala dva Janečka – oče Janez Frančišek Janeček in nek drugi Janez Janeček.²⁶

Neprijetno dejstvo, ki bo razkrilo dvojno zakonsko življenje Janeza Frančiška Janečka, je namreč krst Janečkove hčerke Marije v zagrebški mestni cerkvi sv. Marka 9. 5. 1749, kjer kot mati ne nastopa Janečkova zakonita celjska žena Marija, temveč Katarina, ki je ob krstu omenjena kot »Janečkova spremljevalka« in ne kot »zakonita žena«.²⁷ Prav taista Katarina se po smrti prve žene Marije 20. 1. 1762 že jeseni istega leta pojavi v Celju kot Janečkova zakonita žena, čeprav poroke med njima v celjskih maticah ne zasledimo.²⁸ Kje in predvsem kdaj se je Janeček poročil s Katarino, bo ostalo še nekaj časa odprto vprašanje. Razmerje z njo je imel najmanj trinajst let, verjetno pa še dlje, medtem ko je bil poročen s prvo ženo. Pogosta in dolgotrajnejša bivanja v Zagrebu so se začela s postavitvijo velikih orgel v mestni cerkvi sv. Marka na Gornjem Gradu med leti 1740 in 1741. Vendar se je Janeček v Zagrebu mudil tudi 29. avgusta 1742, ko mu je bilo iz državne zakladnice dano za nove orgle petdeset renskih florenov, relativno majhen znesek, ki je bil očitno poplačilo zadnjega obroka dolga.²⁹ Verjetno ni na-

²⁶ V monografiji *Orgle na Slovenskem* (Bizjak in Škulj), str. 48 in str. 60 sem kot avtor prispevka predvideval, da sta obstajala dva Janeza Janečka, ravno zaradi najdbe podatka o krstu otroka Janeza Janečka in Katarine v cerkvi sv. Marka v Zagrebu leta 1749. Janez (Frančišek) Janeček je bil takrat še poročen v Celju z Marijo, ki je živela še do leta 1762. Danes lahko z gotovostjo trdimo, da sta bila oba ena in ista oseba.

²⁷ Državni arhiv v Zagrebu, Župnija sv. Marka (Zagreb, Gornji Grad), matice krščenih 1744-1755, št. 1289 (fol. 42): 1749 die 9na maji baptisata est filia legitima Nomine Mariana Patris Joannis Janechek et Consortis ejus Catharinae Janechin, Levantibus Patrinis Josepho Erharth et Domina Catharina Okierth (?).

²⁸ 21. 9. 1762 je Katarina Janeček nastopala kot botra pri krstu hčerke celjskega izdelovalca odevi Jakoba Janischa.

²⁹ Državni arhiv v Zagrebu hrani podatek, da je med leti 1740-41 v cerkvi sv. Marka (Zagreb, Gornji Grad) postavil

²⁴ Ohranjena je stara črnobela fotografija teh orgel, ki so bile uničene v bombardiranju v drugi svetovni vojni.

²⁵ Zadavec, *Nekaj drobtinic*

ključje, da sta Janez Frančišek in Katarina kasneje leta 1749 krstila hčerko prav v tej cerkvi.

Leta 1750 se je zgodil hud družinski povračilni udarec Janezu Frančisku Janečku. Kot kaže, so doma izvedeli za očetovo prešuštvo ter krst nezakonske hčerke in njegov 19 letni sin Ignacij Tadej se je odpovedal orglarski obrti. 20. septembra 1750 je stopil v stiški samostan in prejel redovno ime Štefan.³⁰ Ignacij Tadej je nedvomno delal v očetovi delavnici in stiške menihe ter njihovo življenje spoznal že nekaj let prej, ko je leta 1747 v samostanski cerkvi v Stični Janeček postavil nove orgle. Montaža in uglaševanje tako velikega instrumenta sta zahtevala nekaj tednov dela in bivanja na terenu, pri čemer je sodelovalo več izurjenih pomočnikov. Štefan Janeček je 21. 9. 1751 naredil redovne zaobljube, v letih 1753 in 1754 študiral v Reinu, potem pa poučeval v samostanu. Opravljal je službo namestnika priorja (1757) in bil član arhidiakonatskega konzistorija. Umrl je mlad, 4. 9. 1757.³¹

Ko je v začetku leta 1762, tik po izteku Janečkovega mandata mestnega sodnika, umrla še žena Marija,³² je začel ugled orglarju v mestu naglo upadati. Najkasneje septembra istega leta se v Celju pojavila druga žena Katarina. Okoliščine te poroke, ki so še vedno nerazjasnjene, dopuščajo možnost, da je bil Janeček istočasno poročen z dvema ženama, prvo v Celju in drugo v Zagrebu. Skrivnostni zapleti z nikoli predloženim rojstnim listom v Celju, to možnost dodatno povečujejo. 11. 3. 1765 se je Janezu Frančisku in Katarini v Celju rodil drugi znani otrok, sin Frančišek Jožef. Porod je bil problematičen in babica je otroka krstila, ko je bil še v maternici,³³ saj so po

tedanji navadi nekrščene umrle otroke pokopavali izza cerkvenega pokopališkega zidu. Porod se je na koncu vendarle srečno končal. Katarina je bila bistveno mlajša od Janeza Frančiška in njuna zveza ni temeljila na pridobitnosti, kot je bila očitna poroka s prvo ženo, temveč je bila plod prave ljubezni. Tudi po Janečkovi smrti je Katarina to požrtvovalno dokazala s tem, da se ni vdružno poročila, temveč je sama vodila orglarsko delavnico in poskrbela, da se je njun mladoletni sin izučil orglarske obrti.

Janeček je leta 1769 ponovno kandidiral za mestnega sodnika, vendar se je tokrat zapletlo. Okrožni urad ga je odstavil, češ da ni dovolj miroljuben. Naslednje leto 13. 10. 1770 ga je večina od 86 meščanov ponovno izvolila za mestnega sodnika. Takrat je Janeček mestne svetnike ozmerjal z lažnimi preroki, ti so se pritožili zaradi njegove izvolitve, zato ga guvernerij ni potrdil. Za nameček so ga vrgli celo iz mestnega sveta, vendar so ga čez nekaj dni vanj ponovno sprejeli.³⁴ Sovražna atmosfera, ki se je razvnela v mestnem svetu, je bila gotovo posledica skupine ogorčenih meščanov, ki očitno niso mogli sprejeti Janečkovega osebnega življenja v tem majhnem mestu.

Razkritje afere je moralo imeti posledico tudi v cerkvenih krogih. Po letu 1762 so se nad Janečka resnično zgrnili črni oblaki tudi na poslovnem področju. Leta 1726 v Rihenbergu na Primorskem rojen Frančišek Ksaver Križman,³⁵ ki je bil 1750 posvečen v duhovnika in je med leti 1754–58 poniknil v neznano, domnevamo pa, da se je tedaj učil orglarske obrti v Benetkah pri Petru Nakiću, je v ljubljanski stolnici prek cerkvenih krogov zlobiral, da je lahko podrl velike Janečkove orgle in tam postavil svoje. V ohranjeni ponudbi za nove orgle je Janečkove orgle popljuval tako glede koncepta dispozicije kot tudi mehansko tehnične izvedbe. Kot poznamo danes ohranjena Janečkova dela, popolnoma neumestno in krivično. Leta 1762 je Križman v ljubljanski stolnici postavil nove, samo enomanualne, 32 registrske orgle po italijanskem

nove orgle celjski orglar. To je bil seveda lahko samo Janez Frančišek Janeček.

³⁰ Mlinarič, *Stiška opatija 1136–1784*, str. 770, cit.: »Za orgle vemo da so bile predelane v letu 1697, nakar je pod opatom Viljemom orglarski mojster Janez Janeček iz Celja, čigar sin je v letu 1750 oblekel v Stični meniški habit in prejel redovno ime Štefan, leta 1747 postavil nove orgle z lepim baročnim ohišjem.«

³¹ Mlinarič, *Stiška opatija*

³² *Matice umrlih (sv. Danijel, Celje): 1762, 20. 1. Sepulta est D. Maria Janetschekin, nata circ. 70 annos, provisa omnibus. Prim. tudi: Milko Bizjak Celjske orglarske delavnice.*

³³ *Krstne knjige (Sv. Danijel, Celje): 1765. 11.3. Die 11ma Franciscus Josephus natus 9na hujus Baptisatus est sub conditione / obsterix in casu necessitatis abluerat materno adhuc clausum / filius legitimus D. Joannis Janetschegg et Catharinae conjugis ejus. Levantibus Nobili Domino Fran-*

cisco Jamnigg, et Praenobili Domina Juliana e Satlberg, per me Antonio Maximiliano Jureschitsch Vicario. Prim. tudi: Milko Bizjak Celjske orglarske delavnice.

³⁴ *Prim. tudi: Bizjak, Celjske orglarske delavnice in Zadravec, Nekaj drobtin.*

³⁵ *Milko Bizjak, Frančišek Ksaver Križman, v: Cerkevni glasbenik, 76, 1983, str.73–77.*

vzoru, ki pa niso zdržale niti 20 let. Križmanovo kratkosapno delovanje na naših tleh se je hitro in neuspešno končalo. Preselil se je na območje današnje Avstrije, kjer je postavil več orgel, vendar niti ene se danes niso ohranile v originalnem stanju. Pri nas je postavil samo štiri znane orgle, od katerih ni razen dveh orgelskih omar ostalo praktično nič: Ribnica na Dolenjskem (1758-60), Ljubljana stolnica (1762), Ljubljana uršulinska cerkev (1763), Novo mesto kapitelska cerkev (1763).³⁶

Reprezentančne Janečkove orgle v ljubljanski stolnici so bile torej uničene. Po letu 1762 Janečkova delavnica pri nas ne dobiva več velikih naročil, kjer bi bili naročniki župnije. Izjema so velike orgle v Idriji (1767),³⁷ kjer je Janeček očitno posel uspešno pridobil prek obrtniških povezav in je ta inštrument financiralo bogato rudarsko mesto. Večja naročila zaznamo samo še s Hrvaške; kot naprimer velike dvomanualne orgle v Olimju (1764) naročijo lepoglavski pavlinci, ali pa orgle v dveh prekrasnih baročnih omarah v Selih pri Sisku (1777). Vse ostalo, kar je danes znanega iz tega obdobja, so samo manjši pozitivni brez pedala. Konkurenca Janečkovi delavnici se pojavi tudi iz ljubljanske delavnice Janeza Jurija Eisla, ki je z velikimi orglami obvladoval področje predvsem samostanskih cerkva,³⁸ kjer Janeček z izjemo Cistercijanov v Stični, nikoli ni dobil naročil.³⁹ V Mariboru se ob koncu šestdesetih let

18. stoletja pojavi nova konkurenca. Iz Gradca se v Maribor priseli orglar Simon Otoničer (ok. 1730 – 6. 11. 1784)⁴⁰ in predvsem z orgelskimi pozitivimi opremlja manjše cerkve. Njegove prve inštrumente pri nas sledimo od leta 1764 naprej.⁴¹ Preusmeri se tudi na področje Hrvaške, kjer se trg počasi, a vztrajno zapira. Po njegovi smrti nadaljuje z očetovo tradicijo sin Jožef Otonič (8. 8. 1767 – 5. 1. 1835)⁴² in ob koncu 18. stoletja z večjimi orglami resno ogrozi Scholzovo delavnico.

Posebno vprašanje se odpre ob Janečkovi smrti. V celjskih matičnih knjigah sv. Danijela bomo zaman iskali vpis Janečkove smrti. Tudi v zapiskih celjskega mestnega sveta ni o datumu Janečkove smrti nobenega natančnega podatka. Da so tako slavnega in pomembnega Celjana prezrli, je skoraj nerazumljivo. Razdobje, v katerem je umrl, kljub vsemu lahko določimo le približno, na podlagi dveh znanih dokumentov. Svojo navzočnost je s podpisom zadnjič potrdil 28. 7. 1777 v zapisku mestnega sveta.⁴³ Zanesljivo pa 12. 5. 1778 ni bil več živ, saj je

jajo v župnijski cerkvi na Raki. Tja so namreč po razpustitvi kostanjeviškega samostana ob koncu 18. stoletja prodali orgle in jih krepko znižali, ker na novem koru po višini ni bilo dovolj prostora. Celoten inštrument je popolnoma uničil Mayer, ko je v stare orgelske omare postavil svoje nove 22 registrske pnevmatične orgle. Že na prvi pogled je poznavalcu jasno, da ne gre za Janečkov koncept orgelskih omar, na kar opozori ne samo členitev prospekta, ampak tudi drobno okrasje. Te pri nas največje menzurirane baročne orgle so imele v osrednjem delu prospekta obeh velikih stranskih omar register Principal 16', kar še danes potrjujejo velike okrogle odprtine na pokrovu omar, skozi katere so nekoliko štrlele največje piščali. Ob restavriranju omar so bile na kasetah pokrovov najdene stare kvadratne izreznine za registerske ročke, z delno ohranjenimi zapisi imen registrov, med katerimi je bil dobro viden napis Vox Humana (v smislu Voce Umana). Register, ki ga Janečkova, kot tudi vsa češka baročna orglarska tradicija, ni nikoli izdelovala. Iz samih orgelskih omar je prostorsko razvidno, da so bili tako pedalni kot manualni registri postavljeni na skupnih sapnicah, kar je bila pogosta praksa severno tirolske orglarske šole, način, ki ga je kasneje uporabljal tudi Janez Jurij Eisl (Tri Fare na Dolenjskem, 1753).

³⁶ Orgle v Ribnici so skrivnostno zgorele in Janečkov naslednik Anton Scholz je tam postavil nove leta 1782, ko je celjsko delavnico vodila vdova Katarina Janeček. Orgle v ljubljanski stolnici so leta 1780 zamenjale Eislove orgle, ki jih je ob mojstrovi smrti dokončal Kučera. Orgle v ljubljanski uršulinski cerkvi je uničila Napoleonova vojska, ko so cerkev uporabili kot hlev. Orgle v novomeški kapitelski cerkvi pa so bile predelane in popolnoma odstranjene, najprej nadomeščene s pnevmatičnimi (Mayer), danes pa so v stari restavrirani Križmanovi omari nove Škrablove orgle.

³⁷ Janečkove orgle v Idriji so imele zanesljivo dva manuala in pedal. Edini ohranjeni dokument je črnobela fotografija, ki priča, da so imele orgle pod glavno sapnico še sapnico vzporednega manuala, katerega piščalje je lepo vidno pod glavnim večjim orgelskim piščalnim prospektom. Igralnik je bil enako kot pri orglah v Olimju nameščen na hrbtni strani orgelske omare, tako da je lahko organist skozi kukalo v omari gledal na oltar.

³⁸ Cerkev frančiškanskih samostanov z Eislovimi orglami: Marija Gorica na Hrvaškem 1759, Nazarje 1763, Novo mesto 1764; Jezuitska cerkev sv. Jakoba v Ljubljani 1779.

³⁹ Janečku pripisujejo tudi velike orgle v cistercijanski samostanski cerkvi v Kostanjevici iz leta 1742. Od teh orgel so danes ohranjene le tri prekrasne baročne omare, ki se naha-

⁴⁰ Bizjak, Mariborska orglarska delavnica v obdobju baroka, v: *Cerkveni glasbenik* 77 (1984) 77.

⁴¹ Orgle v Starem Trgu pri Slovenj Gradcu (sv. Pankracij) je po izročilu kronike leta 1764 izdelal nek mariborski orglar. To je bil lahko samo Simon Otoničer, saj je takrat že bival v Mariboru in tega leta se mu je rodil tudi prvi od štirih otrok, sin Simon Laurentius, krščen 11. 9. 1764.

⁴² Bizjak, Mariborska orglarska delavnica.

⁴³ Zgodovinski arhiv Celje, Mestni magistrat Celje, šk. 5. Protokol sej celjskega mestnega sveta 1775-1778. Prim. tudi

s tem datumom zabeležen podpis Antona Scholza v orgelskem pozitivu v cerkvi sv. Andraža nad Polzelo. Popis Janečkove zapuščine so predstavniki celjske mestne uprave izvedli 14. 5. 1778.⁴⁴

Možno je, da je Janeček umrl na terenu in bil tam pokopan, ter so bili njegovi posmrtni ostanki prenešeni v Celje naknadno? Vendar bi o tem zagotovo našli kak dokaz v zapiskih mestnega sveta. Leta 1777 je postavljal zadnje znane orgle v Selih pri Sisku⁴⁵ in četudi je orgle že končal, je možno, da je odšel na pot zaradi poplčila po izvršenem delu, kar je bila velikokrat ustaljena praksa. Lahko bi umrl na poti, ki gotovo ni bila enostavna za tiste čase. Vendar kljub temu zanesljivo ni potoval sam in bi spremljevalec poskrbel za njegovo truplo. Druga, a tudi ne izključujoča možnost pa je, da mu je cerkev zaradi pregrehe dvojne poroke, odrekla cerkveni pogreb in s tem posledično ni bilo vpisa v matice umrlih?

Po popisu Janečkove zapuščine je vdova Katarina prejela 700 goldinarjev, ostanek 1956 goldinarjev pa je pripadal mladoletnemu sinu.⁴⁶ Katarina je bila do sinove polnoletnosti določena za njegovo skrbnico in je upravljala preostalo premoženje. Ker drugih dedičev ni bilo, lahko sklepamo, da sta bila tudi oba preostala Janečkova otroka iz prvega zakona že pokojna, prav tako tudi v Zagrebu krščena hči Marija. Katarina je delavnico vodila sama, delovodja pa je bil Anton Scholz. Ta se je od Janečkove smrti dalje podpisoval v vse izdelane orgle, vendar dokler je bila lastnica obrti Katarina, Scholz ni imel meščanskih pravic. Šele z letom 1785 je Scholzu prodala delavnico in mu prepustila obrt. Od tega leta dalje se Scholz podpisuje kot »meščanski graditelj orgel v Celju.«⁴⁷ Nikjer ni omenjeno, ali je Scholz kupil tudi orglarsko orodje Janečkove delavnice? Po vsej verjetnosti je to Katarina prepustila sinu Jožefu Frančišku, ki je bil takrat že izučen in polnoleten orglar. 3. 1. 1785 je Katarina poravnala letni davek od hiše št. 44 in po tem datumu se zanjo in za sinom v Celju izgubi vsakršna dokumentirana sled. Hišo in vrt je kupil Janez Pilz, oštat na bregu s poslovnimi

Janečkovimi dokumenti pa Ferdinand Gall – kipar, ki je dolga leta poslovno sodeloval z Janečkom.⁴⁸

Kot je bilo že omenjeno, se Janečkov sin Jožef Frančišek kot izučeni orglar leta 1786 pojavi v Varšavi, kjer ga zasledujemo do leta 1805. Podobno kot nekoč njegov oče, je odšel s trebuhom za kruhom daleč od svojega rojstnega kraja. Kaj ga je vodilo tako daleč, bo mogoče nekoč odkrila zgodovina. Žal ne poznamo rodovnega porekla Katarine Janeček, kar bi morda lahko razjasnilo tudi to odločitev.

Celjska baročna orglarska delavnica pod vodstvom Antona Scholza (roj. ok. 1754 – 4. 10. 1802)⁴⁹ se v najhujših časih sooča z vsesplošno recesijo. Jožefinske reforme, ki so v osemdesetih letih 18. stoletja ukinile premnoge bogate samostane, so posredno prizadele tudi obrtnike, ki so velik del zaslužka pridobili z dragocenimi cerkvenimi naročili. Naročil za velike orgle ni več. Scholz izdeluje pretežno manjše orgelske pozitive, prodaja je usmerjena večinoma na ozemlje Hrvaške. Scholz živi v osrčju Celja na hišni številki 17. V zakonu z Elizabeto (ok. 1769 – 27. 6. 1835) se jima rodi sin Franc Ksaver, ki umre star komaj pol leta zaradi krčev 1. 1. 1800. Anton Scholz umre dve leti kasneje za tuberkulozo 4. 10. 1802.⁵⁰

Po Scholzovi smrti se vdova Elizabeta 9. 9. 1805⁵¹ poroči z vajencem Venceslavom Marthalom, ki tedaj prevzame obrt. Istega leta se zakoncema rodi sin Jožef, ki v starosti šestih let umre 7. 8. 1811. Delavnica ostane brez naslednika. Trg z orglami je vse bolj zasičen. Marthal se osredotoča na popravila in vzdrževanje obstoječih orgel, kjer zasledujemo njegove podpise. Kvaliteta novih inštrumentov znatno nazaduje od odličnih Janečkovih orgel. Venceslav Marthal umre 27. 7. 1825 za tuberkulozo⁵² in Elizabeta postane vdruči vdova. Delavnico vodi sama vse do smrti 27. 6. 1835.⁵³ S tem datumom se zaključí bogata tradicija celjske orglarske delavnice.

Zadravec, Nekaj drobtinic.

⁴⁴ *Zadravec, Nekaj drobtinic.*

⁴⁵ *Ladislav Šaban, Orgulje slovenskih graditelja u Hrvatskoj, Zagreb: JAZU, Poseban otisak iz Rada 385 str. 5-84, Zagreb, 1980.*

⁴⁶ *Zadravec, Nekaj drobtinic.*

⁴⁷ *Bizjak, Celjske orglarske delavnice.*

⁴⁸ *Zadravec, Nekaj drobtinic.*

⁴⁹ *Bizjak, Celjske orglarske delavnice.*

⁵⁰ *Bizjak, Celjske orglarske delavnice..*

⁵¹ *Bizjak, Celjske orglarske delavnice.*

⁵² *Bizjak, Celjske orglarske delavnice.*

⁵³ *Bizjak, Celjske orglarske delavnice.*

Janečkove orgle in pozitivni ali zabeležena večja popravila na drugih orglah v kronološkem zaporedju

1725	Šmihel nad Laškim
1725	Zagorje pri Pilštanju
1725	Zagreb, stolnica (popravilo starih orgel)
1726	Zagreb, stolnica (nov pozitiv)
1730	Brezina, sv.Barbara
1731	Rečica nad Laškim (kasneje Celje sv.Maksimilijan, danes opatova kapela)
1733	Brdovec, župnijska cerkev (danes Laduč)
1734	Ljubljana, stolnica, velike orgle
1734	Sv.Rozalija pri Šentjurju
1734	Sela, sv.Filip
1737	Lepoglava (pavlinski samostan, obnova starih orgel)
1738	Ptuj, sv.Peter in Pavel (obnova starih orgel)
1739	Ljubljana, stolnica, orgle na levem stranskem koru
1739	Ptuj, muzej, procesijski pozitiv
1740 ali 50	Sv.Jožef v Studencih
1741-42	Zagreb, sv.Marko
1743	Crngrob, cerkev Marijinega oznanjenja
1743	Rogarec, sv.Hiacinta
1745	Zavrč, cerkev Marijinega vnebovzetja (danes Ljubljana, cerkev Vstalega Jezusa)
1745	Bojtina, sv.Uršula
1746	Uniše, sv.Ožbalt
1747	Stična, samostanska cerkev
1748	Trbonje, sv.Križ (danes ptujski muzej)
1749	Čeče, sv.Katarina
1749	Rodni Vrh, sv.Duh

1749	Trbovlje, sv.Martin
1751	Slake pri Podčetrtku, sv. Marija na Pesku
1753-55	Ruše, cerkev Marijinega rojstva
1755	Sladka Gora, cerkev Matere božje
1756	Log pri Vipavi (prodane v Boršt)
1757	Podlipovica, sv.Mohor in Fortunat
1763	Čermožiše pri Žetalah, cerkev sv.Marije
1764-65	Olimje, cerkev Marijinega vnebovzetja
1767	Idrija, sv.Barbara
1767	Sisak, sv.Križ
1768	Vine nad Zagorjem (danes Zagorje ob Savi, sv.Peter in Pavel)
1770	Lemberg, sv.Pankracij
1771	Lemberg, sv.Miklavž
1771	Brezovica, Marijina cerkev
1775-77	Nova Cerkev pri Vojniku, sv.Lenart
1777	Sela pri Sisku, sv. Marija Magdalena
ok.1725	Vodule nad Dramljami, sv.Uršula
ok.1730-40	Vrhe pri Slovenj Gradcu, sv.Urban
ok.1740-50	Legen, sv.Jurij
ok.1740-50	Svetina nad Laškim, sv.Križ
ok.1750-55	Botričica nad Šentjurjem, Marija sedem žalosti
ok.1755	Lepoglava, sv.Jurij
ok.1755-70	Spodnje Tinsko, cerkev Matere božje
ok.1760	Ponikva pri Šentjurju
?	Sv.Florijan nad Vojnikom
?	Sisak, sv.Marija

Viri in literatura

- Bizjak, Milko**, *Baročne orgle in orglarstvo na Slovenskem* (diplomski rad, mentor: red. prof. Ladislav Šaban), Zagreb: Muzička akademija u Zagrebu, 1983
- Bizjak, Milko**, *Frančišek Ksaver Križman, v: Cerkevni glasbenik*, 76, (1983) 73–77.
- Bizjak, Milko**, *Celjske orglarske delavnice v obdobju baroka, v: Cerkevni glasbenik* 77 (1984) 40.
- Bizjak, Milko**, *Ljubljanske orglarske delavnice v obdobju baroka, v: Cerkevni glasbenik* 77 (1984) 17.
- Bizjak, Milko**, *Mariborska orglarska delavnica v obdobju baroka, v: Cerkevni glasbenik* 77 (1984) 77.
- Bizjak, Milko**, *Orglarske delavnice v obdobju klasicizma (1), v: Cerkevni glasbenik* 78 (1985) 17.
- Bizjak, Milko in Škulj, Edo**, *Orgle na Slovenskem*, Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1985.
- Mlinarič, Jože**, *Stiška opatija 1136-1784*, Novo mesto: Dolenjska Založba, 1995.
- Wolfgang J. Brylla, Hermann Fischer und Thomas Horak**, *Lexikon norddeutscher Orgelbauer. Band 2: Sachsen und Umgebung*, Berlin: Pape Verlag, 2012
- Zadravec, Dejan**, *Nekaj drobtin iz življenja celjskega baročnega orglarja Janeza Frančiška Janečka. Celjski baročni orglarski mojster Janez Frančišek Janeček*, Pokrajinski muzej Ptuj – Ormož, 2016, str. 19-21.